

Soru-Cevap

Foreks (Forex) Piyasasında İşlem Yapmak

Emin Cerar’a

Soru:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Soru şöyle:

Foreks piyasasında (döviz piyasası) Fark Sözleşmesi (CFD Sözleşmesi) kullanarak işlem yapmaktır; şöyle ki; alışılmış şekilde alım satım yapmak yerine varlığın fiyat hareketi üzerinden işlem yapmaya ve spekülasyona dayanmaktadır.

Foreks piyasası, yatırımcıları, finansal aracı kurumları ve bankalar ile hedge fonları (parası profesyonel fon yöneticileri tarafından bir havuzda toplanıp yönetilen, aktif olarak yönetilen özel bir yatırım fonudur) gibi diğer kurumları denetleyen uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından düzenlenen küresel bir piyasadır.

Foreks piyasasına girebilmem için, anlaşmalı olduğum ve iş sözleşmesi yaptığım bir finansal aracı kuruma (broker) ihtiyacım var ve bu sözleşme bir CFD sözleşmesi içeriyor ki bu sözleşme yoluyla bu aracı kuruma bir miktar para yatırıyorum ve telefonumdaki bir uygulama üzerinden döviz alım satımı yapabiliyorum.

[13/8, 12:41] Usame El-Fer’a:

Bu konuyu ele alan fetvaların birçoğu, cevapların helal mi yoksa haram mı olduğu (ki çoğunluğun görüşü budur) konusunu ele almış olup, sadece finansal kaldıraç ve gecelik ücretler (riba) meselesini ele almıştır ki zaten bu, ticaret sırasında kolayca kaçınılabilecek bir şeydir; ancak sorunun özü sözleşmenin prensibidir; acaba bu, şeriata aykırı mıdır?

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Foreks hakkında bildiğim şey şudur ki; (Foreks, "Foreign Exchange" yani döviz ticareti teriminin kısaltmasıdır ve paraların (dövizlerin) fiyat farkından kar elde etmek amacıyla alım satımının (tedavülün) yapıldığı büyük bir küresel pazardır.) Daha önce, yani 14/10/2024 tarihinde benzer bir soruya cevap vermiştik ve şimdi size döviz ticareti hakkında geçenleri aktarıyorum:

- **Altın ve gümüşte tedavül:** Altın ve gümüşe gelince; bunların birbiriyle veya nakit olarak alınıp satılmasının, peşin olması (elden ele) gerekir; tıpkı Buhari ve Ebu Davud’un Ömer’den tahrir ettikleri hadiste geçtiği gibi: **الذَّهَبُ بِالْأُورُقِ رَبًّا إِلَّا هَاءَ**

وَهَاءُ “**Altını gümüş ile değiştirmek peşin olmadıkça ribadır.**” Yani al ver (peşin) demektir. Bu nedenle altının gümüşle veya nakit olarak satın alınması, karşılıklı teslim alınmadıkça sahih olmaz...

Çünkü bizler, internet yoluyla tedavülün (karşılıklı alış verişin) nasıl olduğuna baktığımızda, teslim almanın hemen olmadığını, aksine saatler veya günler alabileceğini gördük; bu nedenle altın ve gümüş satın alırken karttan hemen, yani elden ele peşin olarak çekilmedikçe internet üzerinden e-kart ile altın ve gümüş satın almak caiz değildir; zira altın ve gümüşü, sadece meblağ hesabınızdan çekildiği zaman teslim almış olursunuz... Dolayısıyla online tedavülde teslim almak hemen olmamakta, aksine bir ya da iki gün sonra olmaktadır; o zaman caiz değildir...

- **Hisse senetlerinin ve tahvillerin tedavülü haramdır;** çünkü hisse senetleri, şer'an batıl olan anonim şirketlerine aittir; çünkü tahviller, faizle bağlantılıdır. Nitekim bizler, anonim şirketler konusunu, İktisat Nizamı kitabının yanı sıra Malî Piyasalardaki Sarsıntılar kitapçığında ve diğer kitaplarımızda ayrıntılı olarak ele aldık ve meseleyi, Malî Piyasalardaki Sarsıntılar kitapçığında özetle aşağıdaki şekilde zikrettik:

“Bu hisseleri (hisse senetleri) ve borç senetlerinin alım satımıyla muamele etmenin hükmüne gelince; bu haramdır. Çünkü bu hisseler, şer'an batıl olan anonim şirketlerin hisseleri olduğu gibi bunlar, batıl bir sözleşmede ve batıl bir muamelede helal sermaye ile haram kârın karıştığı meblağları içeren senetler olup her bir senet, batıl bir şirketin varlıklarından bir pay değerindedir; nitekim bu varlıklar, batıl bir muameleyle karışmış olup şeriat bundan nehyetmiştir; dolayısıyla haram bir mal olup satılması ve satın alınması caiz değildir ve bunlarla muamele edilmez. Aynı durum banka hisseleri ve benzerleri gibi paranın faize yatırıldığı borç senetleri için de geçerlidir; çünkü bunlar da haram para meblağları içermektedir; bu nedenle bunların satılması ve satın alınması haram olmaktadır; çünkü haram mal içeren bir paradır.” Bitti.

- **Dolar ve Avro gibi kağıt paraların internet üzerinden tedavülü de haramdır;** çünkü karşılıklı teslim almak söz konusu değildir; zira bunda nakit değişimin olması gerekir; zira hemen teslim almak, altın ve gümüş için geçerli olduğu gibi aynı şekilde (para, yani fiyatlar ve ücretler olarak kullanılması) illetinden dolayı kağıt para için de geçerlidir. Nitekim 11/7/2004 yılına ait soru cevapta aşağıdaki şekilde söyledik:

“Mali değere sahip kağıtlar. Evet, faiz ve diğer para hükümleri açısından altın ve gümüş için geçerli olan bunlar için de geçerlidir; çünkü bu kağıtlarda (para, yani fiyatlar ve ücretler olarak kullanılması) illetinin gerçekleşmesi, bunların nakip para hükümlerini almasını sağlamaktadır.

Bu nedenle bu kağıtlarla faizli sınıfları satın almak, hadiste geçen (peşin) olma durumuna intibak eder, yani borca değil.

Mesele aşağıdaki şekildedir:

- Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: **الدَّهَبُ بِالذَّهَبِ، وَالْفِضَّةُ بِالْفِضَّةِ، وَالنَّمْرُ بِالنَّمْرِ، وَالْمِلْحُ بِالْمِلْحِ، مِثْلًا بِمِثْلٍ، سَوَاءٌ بِسَوَاءٍ، يَدًا بِيَدٍ، فَإِذَا اخْتَلَفَتْ هَذِهِ الْأَصْنَافُ فَيُعَوَّضُ كَيْفَ شِئْنُمْ إِذَا كَانَ يَدًا بِيَدٍ** **Altın altınla, gümüş gümüşle, hurma hurmayla, buğday buğdayla, tuz tuzla, arpa arpayla peşin ve eşit olarak**

değiştirilsin. Bu sınıflar farklı olunca, istediğiniz gibi peşin olarak alışveriş yapın.” [Buhari ve Müslim, Ubade İb es-Sâmit kanalıyla rivayet ettiler.]

Nâss, bu faizli sınıflar farklı olduğunda, bunları istediğiniz gibi satabileceğiniz, yani, eşit olmasının şart olmadığı hususunda gayet açıktır; ancak teslim almak şarttır. “Sınıflar” lafzı, tüm sınıflar yani altı sınıf için genel olarak gelmiş olup bir nâss olmadıkça bunlardan hiçbirisi istisna edilmez ki zaten nâss da yoktur; dolayısıyla hüküm, değişim (mübadele) değerleri ve fiyatları farklı olduğu sürece buğdayın arpayla, buğdayın altınla, arpanın gümüşle, hurmanın tuzla, hurmanın altınla, tuzun gümüşle ve benzerlerinin caiz olmasıdır; ancak peşin olacak, yani borçla değil. Dolayısıyla altın ve gümüş için geçerli olan, (para, yani fiyatlar ve ücretler olarak kullanılması) illetinin birleşmesinden dolayı kağıt paralar için de geçerlidir.” Bitti.

Altın alım satımında bu internet aracılığıyla tedavülün nasıl yapıldığı incelendiğinde, teslim almanın veya ödemenin (settlement), sözleşme tarihinden itibaren bir veya iki gün geciktiği ortaya çıkmıştır... Bu da üzerinde icma edilen ve Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in şöyle buyurduğu nâssa aykırıdır: يَدَا بَيْدَ **“Peşin olarak.”** Buhari Bera İbn Azib’den şöyle dediğini tahrir etmiştir: Biz Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e bunun hakkında sorduk, o da şöyle dedi: مَا كَانَ يَدَا بَيْدَ فَخُذُوهُ وَمَا كَانَ نَسِيئَةً فَذَرُوهُ **“Peşin olanı alınız; veresiye olandan vazgeçiniz.”** Müslim, Malik İbn Evs İbn Hadesân’dan şöyle dediğini tahrir etmiştir: Ömer İbn Hattab’ında bulunduğu bir toplantı yerine: “Bu paraları kim değiştirmek ister diyerek geldim.” Talha İbn Ubeydullah: “Elindeki altınları getir bize göster bakalım sonra onun değerindeki gümüşü hizmetçimiz gelince sana verelim” dedi. Bunun üzerine Ömer: Hayır vallahi olmaz ona gümüş paraları hemen vererek altını da ondan peşin olarak hemen alacaksın; çünkü Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: الْوَرَقُ بِالذَّهَبِ رَبًّا إِلَّا هَاءَ... **“Altını gümüş ile değiştirmek peşin olmadıkça ribadır...”**

Buna göre Euro, Dolar ve diğer para birimlerinin internet üzerinden tedavülü, hemen-peşin olarak teslim alma olmadığından dolayı caiz değildir.) Soru-cevaptan alıntı bitti. Umarım bu kadarı yeterli olmuştur. En iyi bilen ve hüküm veren Allah’tır. H. 11 Rabi’ul Ahir 1446, M. 14/10/2024] Önceki cevapta zikredilenler bitti...

Buna göre tedavül, yukarıda açıkladığımız gibi olduğu sürece sahih değildir; dolayısıyla sözleşme, yukarıda geçen işi yapmak için olduğu sürece de sahih değildir.

Benim bu meselede tercih ettiğim görüş budur. En iyi bilen ve hüküm veren Allah’tır.

Kardeşiniz

Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 11 Cumade’l Üla 1447

M. 02/11/2025

Cevaba, Emir’in (Allah onu korusun) web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<https://www.facebook.com/ataabualrashtah1942/posts/122159054330716841>